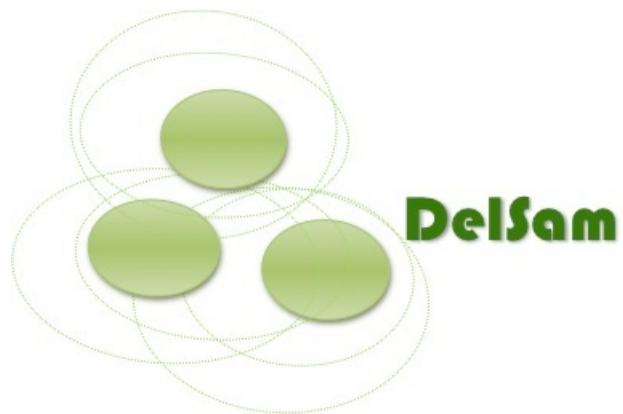

Ann Backman

Projektresultat från DelSam
i Österbotten

Projektresultat från DeISam i Österbotten

Ann Backman: Projektresultat från DelSam i Österbotten

FSKC Arbetspapper 5/2015

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Publikationen finns i PDF på vår webbplats www.fskc.fi

Helsingfors 2015

ISBN 978-952-7078-06-8

Innehåll

Innehåll.....	3
1 Beskrivning av utvecklingsarbete inom DelSam i Österbotten.....	4
1.1 Förebyggande arbete inom specialundervisningen.....	5
1.2 Vuxenstöd (i resursklassen) som förebyggande arbete.....	6
1.3 Framgångsfaktorer.....	7
2 Planerna i Kristinestad.....	8
2.1 Planen på samarbete inom det förebyggande arbetet.....	8
2.2 Analys av läget.....	9
3 Samarbetsmöjligheterna mellan Optima och After Eight i Jakobstad.....	10
3.1 Konklusion.....	11
Källor.....	13

1

Beskrivning av utvecklingsarbete inom DelSam i Österbotten

Delsam III-projektet initierade på hösten 2014 ett möte mellan socialbyrån och speciallärarna i Korsholms högstadium. Mötet baserade sig på det utvecklingsbehov som framkom i rapporten "Processer inom sysselsättning i socialt arbete med ungdomar och unga vuxna - inom Korsholms kommun. 2014" (http://fskc.webbhuset.fi/Site/Data/2067/Files/Processbeskrivning%20av%20sysselsaettning%20%2029_01_2014.pdf)

Planeringsmöte förverkligades på Korsholms högstadium den 4.12.2014 med speciallärare, socialarbetare och chefen för familje- och individomsorgen. Under mötet framgick att det finns ett behov av förebyggande arbete gällande elever inom särskilt stöd i årskurs 9. Detta behov delas av både socialbyrån och speciallärarna. Främst gällde oron för hur eleverna skall klara sig på andra stadiet, när de stödinsatser som ges i grundskolan inte längre är tillgängliga i samma utsträckning på andra stadiet. Resurserna för andra stadiets utbildningsenheter dras in och t.ex. kuratorstjänsterna minskar. Detta leder även till att unga i behov av extra stöd hamnar i en ännu mer utsatt position.

Ur socialbyrån synvinkel är det svårt att ge de rätta stödinsatser när alla utredningar om klientens (elevens) behov görs om efter att eleven avslutat grundskolan. Socialarbetarna på socialbyrån har inte tillgång till de utredningar som har gjorts under grundskoletiden, vilket innebär att klienterna igen måste gå igenom en behovsbedömning. Behovet av dela information och kunskap om eleverna och deras föräldrar verkar finnas. Samtidigt behöver även eleven själv och föräldrarna information om möjliga hjälp- och stödinsatser vid övergången till andra stadiet och senare inträdande i vuxenlivet.

Enligt den kunskap som vi har idag så har eleven fortfarande samma behov av stöd efter grundskolan, under andra stadiets utbildning och senare ännu vid inträdande i arbetslivet. Det sociala arbetet kommer in som möjliga stödinsatser vid dessa övergångar.

Exempel: elever som har haft assistent under högstadiet. När eleven övergår till andra stadiet så skall t.ex. behovet av assistent prövas och kriterierna för assistent är inte de samma. När elevens eget ansvar ökar på andra stadiet ser behovet av hjälpinsatser annorlunda ut. En del hjälpinsatser kan komma från andra stadiet (t.ex. av speciallärare) och andra hjälpinsatser

kan komma från det sociala området (t.ex. assistent i vardagslivet). Detta utreds t.ex. på socialbyrån.

I rapporten från 2014 framgick följande förslag:

”För att bygga upp ett skyddsnät för dessa unga kunde informationsmöten ordnas med speciallärare, enskilda elever, socialarbetare och eventuellt föräldrar. (Allt sker med vårdnadshavarnas tillstånd.) Under detta informationsmöte kunde man gå igenom elevens situation t.ex. behov av stöd i undervisningen, planer för framtida studier, möjlighet till understöd (studiestöd eller rehabiliteringsstöd), framtida boende samt göra upp en plan för uppföljning med socialarbetaren efter eleven övergått till andra stadiet.”

Det planerade samarbete gäller elever som håller på att avsluta grundskolan dvs. elever i årskurs 9. Under planeringsmötet fick detta sätta att arbeta stöd och följande konkreta plan gjorde med tanke på samarbete:

- Alla föräldrar vars barn går i specialundervisning med individuell plan (IP) ges ett infopapper om samarbete med socialbyrån. Där ingår en beskrivning på vad samarbete går ut på och den nya samarbetsformen, dvs. träffar med socialarbetare och speciallärare i samband med genomgången av utvärderingen av IP på våren.
- För att socialarbetare skall kunna delta, behövs ett skriftligt lov från vårdnadshavarna.
- Principen är att alla erbjuds samma möjlighet men speciallärarna har möjlighet att speciellt påtala denna möjlighet för de elever med föräldrar som de upplever en stor oro.
- Om föräldrarna tackar nej eller om det inte finns behov av möte med socialarbetare så kan information om socialbyråns kontaktuppgifter och stödinsatser ges till eleverna.

1.1 Förebyggande arbete inom specialundervisningen

Under våren 2015 kom speciallärarna och socialbyrån överens om att pilotera denna form av samarbete. Delsams projektkoordinator skrev ett formulär för anmälan om lov för socialarbetaren att delta i utvärdering av den individuella planen samt en broschyr om sociala tjänster som erbjuds åt kommunens ungdomar. Broschyren kommer att finnas på Korsholms kommuns hemsida och delas ut under utvärderingen av den individuella planen. Broschyren ges till under alla utvärderingstillfällen oberoende om socialarbetaren deltar eller inte.

Tanken med samarbetet är det skall vara återkommande för varje vår dvs. erbjudas till elever inom särskilt stöd i årskurs 9 på kontinuerlig bas. Ansvariga är socialarbetarna på socialbyrån tillsammans med speciallärarna på Korsholms högstadium.

Speciallärarna kontaktar eleverna och föräldrarna för att erbjuda dessa möten och tar sedan kontakt med socialarbetaren för att komma överens om utvärderingstillfället. Alla elever har inte behov av att träffa en socialarbetare och speciallärarna har möjlighet att t.ex. betona denna möjlighet för de som de upplever att kunde ha nytta av detta samarbete.

Piloteringsförsöket kommer att utvärderas i maj 2015 när man fått erfarenheter av dessa möten.

1.2 Vuxenstöd (i resursklassen) som förebyggande arbete

Under mötet på hösten 2014 framkom ett annat utvecklingsbehov:

- Det fanns en annan grupp av elever som man hade oro för. Det gällde elever som inte har individuell plan men som har stöd i undervisning och som överlag har behov av psykosocialt stöd. Det kan gälla elever som t.ex. har en besvärlig hemsituation. Dessa elever skulle behöva stöd i övergången till andra stadiet.
- Fråga gällde var dessa unga kunde få stöd? Ungdomsuppsökarna på Föregångarna¹ arbetar inte aktivt med elever som är i grundskolan, utan deras insats startar vid andra stadiet. Dessa unga skulle dock behöva psykosocialt stöd i brytningsskedet.

Elever i t.ex. resursklassen är i behov av utvidgat stöd vid övergången mellan grundskola och andra stadiet. För dessa elever och för en del som går i ordinarie undervisning upplever lärarna en stor oro med tanke på framtiden.

Ungdomssektorn på Korsholms kommun visade intresse av att engagera sig i dessa elever. Under våren 2015 föreslog att en ungdomsledare kunde fungera som stöd för dessa elever genom att delta i resursklassens aktiviteter och genom att under vårterminen skapa kontakt till dessa elever och även brygga över sommaren tills andra stadiets utbildning inleds.

Dessa planer ledde även vidare till att ungdomssektorn i Korsholm planerar att ordna handledning vid övergångsskedet till andra stadiet. Handledningsmodellen för övergångsskedet i Korsholm kommer att skraddarsys för att passa de aktuella behov som finns inom kommunen.

¹ Korsholms kommun köper uppsökande ungdomsarbeterjänster från bl.a. Föregångarna.

När det gäller denna form av sektorövergripande samarbete konstaterades vikten av att vara tydliga med var och ens arbetsuppgifter. Exempelvis hurudan roll som ungdomsledaren, studiehandledaren, läraren och uppsökande ungdomsarbetaren har. Detta utvecklingsarbete arbetas vidare med efter att DelSam III-projektiden avslutas.

Syftet med att införa ungdomsledar-resurser i högstadiet är att ungdomsledarna kan fungera som ett extra vuxet stöd i vardagen, dvs. ge psykosocialt stöd tillsammans med skolans övriga personal. Ungdomsledaren kan fungera som stöd i vardagen även under sommaren. Kontakten till dessa ungdomar behöver dock skapas redan under våren för att eleverna skall kunna bygga upp ett förtroende för ungdomsledarna.

Man kan konstatera att denna form av samarbete över sektorgränserna är i linje med flera aktuella rekommendationer och lagstiftningar, t.ex. elevvårdslagen, socialvårdslagen, ungdomsgarantin och den kommande ungdomslagen. Dessa lagar och rekommendation ger allt större ansvar på kommunerna att följa upp ungdomar för att försöka hindra utslagning och minska på risken för marginalisering. Detta utvecklingsarbete passar även bra in i elevvårdsplanen som förutsätts enligt elevvårdslagen som tillträdde i augusti 2014.

1.3 Framgångsfaktorer

Utvecklingsarbete förutsätter praktikernas engagemang och drivkraft samt ledningens stöd. Den pilotering som kommer att starta i Korsholm baserar sig på ett direkt behov som kom från socialbyråns sida, dvs. från praktiken. Detta behov och oro delades även från skolans sida, vilket gjorde mötet mellan sektorerna naturligt. Utvecklingsarbetets ursprungliga tanke var att fokusera på elever med särskilt stöd med utvidgades till att även gälla elever i behov av psykosocialt stöd.

Eftersom DelSam-projektet medvetet strävar efter att öka samarbetet mellan sektorer och har samarbete med olika sektorer, så föll det sig även naturligt att engagera ungdomssektorn för den grupp av unga som inte direkt föll inom socialbyråns huvudgrupp. Ungdomar behöver olika former av stöd, speciellt vid övergångar och inom DelSam-projektet kan man i detta exempel se hur väl de olika sektorerna kan "lappa luckorna" som ibland kan uppstå vid övergångar.

2

Planerna i Kristinestad

Under DelSam III fanns flera planer för Kristinestad. Under hösten 2014 framkom behovet av fortbildning främst när det gäller att bemöta, stöda och arbeta med ungdomar som har specialbehov t.ex. psykisk ohälsa eller neuropsykiatriska diagnoser. Hurudana utmaningar ger det i arbetet och hur kan professionella stöda de unga? Hur tar sig dessa i uttryck hos den unga vuxna? Hur kan man motivera unga att gå på undersökningar och arbeta strukturerat med dessa unga? Hur sköter man föräldrakontakten?

Under DelSam seminariet den 5.2.2015 togs detta fortbildningsbehov fram och fokus för seminariet handlade om förebyggande arbete till fortsatt stöd, från början av grundskolan till andra stadiet. Till seminariet inbjöds bl.a. föreläsare från Speres (Finlandssvenskt specialpedagogiskt resurscentrum). Dagen innehöll inslag av praktiska arbetsmodeller samt belysning på hur barn och unga kan stödjas under skoltiden.

2.1 Planen på samarbete inom det förebyggande arbetet

Den uppsökande verksamheten på Jobcenter har varit verksam i ett år. Inom den tiden har man skapat ett samarbete med grundskolan och andra stadiets utbildningsenheter samt socialbyrån och AN-byrån. Samarbetet över sektorgränserna kunde ytterligare utvecklas eftersom den uppsökande verksamheten är relativt ny och arbetsbilden är ibland diffus för många. För att stöda den uppsökande verksamheten planerades en samarbetsprocess med nätverket i Kristinestad.

På grund av det oklara läget med Jobcenters framtid inom Kristinestad och med Jobcenters finansiering beslöts att inte hålla det ursprungliga planen att starta vid månadsskiftet oktober/november utan att starta först under våren 2015.

Efter att läget hade stabiliserat beslöts tillsammans med Jobcenter att Eivor Söderström och projektkoordinatorn i Österbotten skulle leda en workshop den 19.3.2015. Temat för dagen var samarbete över sektorgränserna. Målgruppen för workshopen var högstadiets elevvårdsgrupp, speciallärare, socialarbetare, socialhandledare, uppsökande ungdomsarbetare, AN-byråns handläggare/handledare, ungdomsverkstaden Jobcenters handledare. Tanken var att göra en plan för hur man kan stöda unga som har svårt att hitta arbete eller studieplats, dvs. fokus på övergångarna. Tanken skulle vara att reda ut "Vem gör vad och när?"

Fokus i arbete skulle vara att alla sektorer funderar på hur det förebyggande arbetet ser ut inom ramen för deras eget arbete. Syfte var att diskutera samarbete över sektorgränserna gällande unga som behöver stöd vid övergången från grundskola till andra stadiet. Med målsättning att kartlägga rådande praxis och hitta möjliga stigar och stödåtgärder för unga som är i behov av olika insatser för att klara av skolgången. Målet var även att klargöra de olika samarbetsparternas roll i servicekedjan.

Inbjudan skickades ut via Jobcenter några veckor innan workshop och även påminnelser skickades ut men p.g.a. för få deltagare kunde workshopen inte hållas. (Det fanns bara en anmäld förutom Jobcenters egen personal.) Ifall DelSam beviljas ytterligare finansiering för en DelSam IV kunde dessa planer ännu förverkligas men under denna projektperiod är det inte möjligt att förverkliga planerna på samarbete inom det förebyggande arbetet.

2.2 Analys av läget

Utvecklingsarbete förutsätter en viss stabilitet i verksamheten, t.ex. läget med Jobcenterns framtid och finansiering försvårade planerna på utvecklingsarbetet. Utvecklingsarbete förutsätter även stöd från ledning både från offentliga sektorn samt tredje sektorn för att kunna engagera praktiker i utvecklingsarbete. Att utveckla och stöda olika verksamhetsformer är även ett sätt för personalen att kunna få inspiration och verktyg i arbetet. Således är det ett sätt att upprätthålla kunskap och föra arbetet vidare.

Det är dock svårt att satsa på utvecklingsarbete i tider då arbetsituationen är osäker och när inbesparingskrav hotar alla sektorers kärnverksamhet. De ekonomiska svåra tiderna sätter sin prägel på hela kommunens verksamhet och påverkar även hur det sektorövergripande arbetet förlöper. Inom DelSam-projektet kan man konstatera att dessa faktorer har påverkat arbetet och hur väl målsättningarna för projektet har varit möjliga att nå.

3

Samarbetsmöjligheterna mellan Optima och After Eight i Jakobstad

I augusti 2014 samlades DelSams projektkoordinator i Österbotten tillsammans med After Eights verksamhetsledare, Optimas projektansvariga samt Optimax projektpersonalen. Under mötet framkom idén att utveckla ett samarbete mellan Optima och After Eight gällande möjligheter för ungdomar att kunna tillgodogöra kunnande från verkstaden till studieveckor på Optima.

Processen startade den 18.9.2014 med en utvecklingsdag med åtta deltagare från Optima. (Av praktiska orsaker hade inte personalen på After Eight möjlighet att delta då.) Syftet med dagen var öppna upp och diskutera Optimas syn på samarbetsmöjligheter mellan studieenheten och ungdomsverkstäder, och att inom enheten nå en gemensam linje för att stöda studerande i utbildning. Dagen sammanfattades i en rapport och nästa steg i processen var att starta en diskussion med After Eights personal. (Se rapporten Backman & Söderström 2014.)

Under våren 2015 (10.3.2015) samlades lärare, handledare, kuratorer, studiehandledare, uppsökande ungdomsarbetare och projektansvarig från After Eight och Optima till en gemensam workshop. Deltagarna var åtta till antalet (fem från After Eight och tre från Optima). Temat för dagen var samarbete mellan Optima och After Eight. Syftet var att diskutera möjligheten att erhålla studiepoäng från verkstadstiden på andra stadiet vid Optima (identifiering av kunnande och erkännande av kunnande). Målsättningen var att diskutera en pilotering av denna form av samarbete.

Under detta tillfälle framkom möjligheterna till samarbete i.o.m. att ungdomsverkstaden har flera beröringspunkter med utbildningarna på Optima t.ex. caféverksamhet-servitör, medialab-datanom, eller hantverkstad-artesan. (Läs rapporten Backman & Söderström 2015.)

Under workshopen fastslogs två olika samarbetsområden:

- Tiden innan den unga har inlett studier på Optima
- Tiden under studierna på Optima, i de fall där det finns risk för avbrott i studier

Under workshopen beslöts att pilotera med två ungdomar i detta skede och att under tiden reda ut möjliga finansieringskällor. Piloteringen gäller två ungdomar, en

ungdom på After Eight som har planer på att söka in till Optima och en studerande från Optima som funderar på att avbryta sina studier.

Piloteringen kommer att utföras på våren och hösten 2015.

3.1 Konklusion

Optima är en stor utbildningsanordnare inom Jakobstadsregionen och After Eight är en ungdomsverkstad med lång historia och är mycket känd inom regionen. Det finns många synergieffekter som kunde uppstå med ett samarbete mellan ungdomsverkstaden och studieenheten. Båda arbetar mot samma mål i slutändan, med att sysselsätta ungdomar på arbetsmarknaden.

Utvecklingsarbetet i Jakobstadsregionen har dock visat att det inte är så lätt att skapa förutsättningar för samarbetet trots att båda instanser har intresse av att samarbeta. Inledningsvis kämpade även ungdomsverkstaden med utmaningarna att få tillräckligt finansiering för sin verksamhet. Utbildningsenhetens resurser är även knappa trots att Optima visar goda resultat gällande studerandenas placering ut i arbetslivet efter avslutad utbildning.

Under våra möten har det flera gånger dykt upp strukturella hinder som försvårar samarbete. Ett exempel är studeranden på Optima som tar avbrott/paus i studierna och kanske behöver en tid på en ungdomsverkstad. Dessa studeranden definieras inte som arbetslösa, de anses ha "ett tillfälligt avbrott i studierna" och är fortfarande inskrivna på Optima, vilket gör att After Eight inte får finansiering för en sådan ungdom. AE kan dock få ersättning från den ungas hemkommun då den unga har ett tillfälligt studieavbrott är på AE på arbetsprövning, dvs. har ett arbetsprövningsavtal från AN-byrån. Problemet är dock att den unga personen själv inte får någon ersättning eller inkomst (arbetsmarknadsstöd eller studiestöd) då hen är på arbetsprövning pga. att den unga inte räknas som varken arbetslös eller studerande. Tröskeln att återuppta studier efter en tid som arbetslöshet är större än om den unga kunde behålla sin plats och sedan återuppta studier efter en time out på en ungdomsverkstad.

De nya lagarna och rekommendationerna ålägger bl.a. andra stadiets utbildningar och ungdomsverkstäder att samarbeta samtidigt som det finns inbyggda hinder i systemet. Under piloteringen av samarbete mellan Optima och After Eight kommer man från Optimas sida att reda ut huruvida det finns något sätt för Optima att betala ut en ersättning till After Eight i de fall som det finns behov för studeranden att ta time out på ungdomsverkstaden (med förutsättning att den unga kan tillägna sig kompetenser ur examensgrunderna under tiden). Dyliga projekt och försök har gjorts på andra håll i Finland där har man lyckats lösa problemen men som strukturen ser ut idag krävs det alltså sär lösningar för denna form av verksamhet.

Utvecklingsarbete i denna form som omfattar större helheter kräver också mera tid och resurser än vad som finns inom DelSam-projektet. DelSam har i detta fall varit med och initierat samarbetet, fungerat som sammankallare och dokumenterat arbetet, men själva piloteringen och uppföljningen av försöket ryms inte inom denna projekttid. Ansvar för att föra vidare utvecklingsarbete blir hos aktörerna Optima och After Eight. Det kräver ett uttalat stöd från varderas ledningsgrupp och ett engagemang från personalen. Delsam-rapporten 2015 "Förslag på samarbete mellan Optima och After Eight" fungerar som ett förslag till Optimas och After Eights ledningsgrupper.

Källor

Backman Ann. 2013-2014. Processer inom sysselsättning i socialt arbete med ungdomar och unga vuxna - inom Korsholms kommun.

http://fskc.webbhuset.fi/Site/Data/2067/Files/Processbeskrivning%20av%20sysselsaettning%20%2029_01_2014.pdf

Backman Ann & Eivor Söderström. 2014. Möjliga utvecklings- och samarbetsområden mellan Optima och ungdomsverkstad.

<http://www.fskc.fi/Site/Data/2067/Files/Utvecklingsmoeligheter%20pa%20Optima%202014.pdf>

Backman Ann & Eivor Söderström. 2015 "Förslag på samarbete mellan Optima och After Eight". Publiceras inom kort på Delsams hemsida.

http://www.fskc.fi/vart_jobb/projekt/projektet_delsam/ Under rubriken material

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET - FSKC
Georgsgatan 18 A 8, 00120 Helsingfors
www.fskc.fi

